

Antologie českých textů o výtvarném umění

(s jedním přeloženým textem rodáka z Brna)

Vybrané texty nejlepších českých esejistů a kritiků se – až na malé výjimky (Březina, Loos) – vztahují ke konkrétním uměleckým dílům od jednoho či více umělců. Při čtení by bylo dobré mít k dispozici reprodukce jejich děl – tady mohou pomoci internetové vyhledavače. Pokud jsou reprodukce na webu hůře dostupné či nedostupné, je alespoň pár vyobrazení připojeno.

Autoři

Karel Hlaváček (1874–1898), básník, kritik a kreslíř

Adolf Loos (1870–1933), architekt a publicista – rodák z Brna, působil převážně ve Vídni

Otokar Březina (vl.jm. Václav Ignác Jebavý, 1868–1929), básník a esejista

František Xaver Šalda (1867–1937), teoretik umění a kritik, esejista, spisovatel a překladatel

Josef Čapek (1887–1945), malíř, grafik a grafický designér, spisovatel a kritik

Karel Teige (1900–1951), teoretik umění a kritik, překladatel, grafický designér, autor fotokoláží

František Halas (1901–1949), básník, překladatel a kritik

Jindřich Chalupecký (1910–1990), teoretik umění a kritik, esejista, překladatel

Jan Skácel (1922–1989), básník a esejista

Josef Kroutvor (nar. 1942), historik umění a esejista, básník a prozaik

Jan Balabán (1961–2010), spisovatel, překladatel, publicista a kritik

Texty

- 1) Karel Hlaváček, Pařížská nároží (I), in: idem, Dílo, sv. 3. *Kritiky*, ed. Antonín Hartl. Praha 1930, s. 33-40. Původně otištěno in: *Moderní revue*, roč. 4, 1898, sv. 7, s. 49n. (Volné pokračování textu Pařížská nároží (II), tamtéž, s. 176n.: o čtyřech méně známých pařížských umělcích.)
- 2) Adolf Loos, Povídka o ubohém boháči, in: idem, *Řeči do prázdna*, ed. Bohumil Markalous, překladatel záměrně neuveden, Praha 1929, s. 11-16. Původně otištěno jako „Feuilleton“ in: *Neues Wiener Tagblatt*, roč. 34, č. 113, 26. 4. 1900, s. 1-2. Text je dostupný na webu: <http://loos.wz.cz/02-bohac.html>
- 3) Otokar Březina, Meditace o kráse a umění. *Volné směry*, roč. 6, 1901-02, s. 115-117. Přetištěno in: Roman Prahel – Lenka Bydžovská, *Volné směry. Časopis secese a moderny*. Praha 1993, s. 102-104.
- 4) František Xaver Šalda, Geniova mateřština (Prolog k výstavě Rodinově), in: idem, *Boje o zítřek. Meditace a rapsodie*, 6. vyd. Soubor díla F. X. Šaldy, sv. 1. Praha 1948, s. 69-73. Původně otištěno in: *Volné směry*, roč. 6, 1901-02, s. 184-188; *Katalog výstavy děl sochaře Aug. Rodína v Praze*. Praha 1902.
- 5) **Josef Čapek**, Bohumil Kubišta †, in: idem, *Publicistika*, sv. 2. *Výtvarné eseje a kritiky 1905–1920*, ed. Mariana Dufková a Pavla Pečinková. Spisy Josefa Čapka, sv. 6. Praha 2012, s. 207-210. Původně otištěno in: *Národ*, roč. 2, 5. 12. 1918.

- 6) František Xaver Šalda, Mor pomníkový, in: idem, *Hájemství zraku. Stati o výtvarném umění*, ed. František Kovárna. Praha 1940, s. 52-54. Původně otištěno in: *Šaldův zápisník*, sv. 1, 1928-29, s. 265-269.
- 7) Karel Teige, Kresby A. Hoffmeistera. *Rozpravy Aventina*, roč. 4, 1929, č. 29, s. 285-286. Přetištěno in: Karel Teige, *Výbor z díla*, sv. 1. *Svět stavby a básně. Studie z dvacátých let*, eds. Jiří Brabec, Vratislav Effenberger, Květoslav Chvatík a Robert Kalivoda. Praha 1966, s. 435-439.
- 8) František Halas, Svět Františka Tichého. *Hollar*, roč. 16, 1940, č. 1, s. 22-25. Přetištěno in: František Halas, *Obrazy*, eds. F. X. Halas a Ludvík Kundera. Dílo, sv. 5. Praha 1968, s. 104-105.
- 9) Jindřich Chalupecký, Příběh Evy Kmentové (dat. 28. 7. 1980), in: idem, *Na hranicích umění*. 2. vyd. Praha 1990, s. 123-133.
- 10) Jan Skácel, Jeho krajina, in: *Michal Ranný: obrazy, kresby* (katalog výstavy, Dům pánů z Kunštátu). Brno 1984, nestr. Přetištěno in: Jan Skácel, *Třináctý černý kůň*, ed. Jiří Opelík. Brno 1993, s. 204-205.
- 11) Josef Kroutvor, Kavárny a bary Jana Šafránka, in: idem, *Café Fatal. Mezi Prahou, Vídní a Paříží. Výtvarné črty*. Praha 1998, s. 208-212.
- 12) Jan Balabán, Vstoupit do řeky, in: Jindřich Štreit, *Vítkovice*. Praha 2008, s. 9-10. Přetištěno in: Jan Balabán, *Publicistika a hry*, sv. 2, ed. Petr Hruška, Dílo, sv. 3. Brno 2012, s. 625-628.